

CSALÁDKUTATÁS I.

A család jelenti azt az elsődleges szocializációs közeget, amelyben megteremtődhetnek az etnikai identitás alapjai, és amely hosszú távon biztosíthatja a nemzeti reprodukciót. A kisebbségi közösségek újratermelési folyamatában ugyanakkor a természetes népmozgalom és a vándormozgások mellett kiemelt szerepe van az etnikailag vegyes házasságok útján létrejövő asszimilációnak.

Folyóiratunk jelen rovatában, két egymást követő lapszámban, demográfiai és család-szociológiai témájú írásokat közlünk.

Tematikus összeállításunk meghatározó szempontja egyrészt a Kárpát-medencében élő magyarság demográfiai viselkedéséhez és családalapítással kapcsolatos attitűdjeihez kötődik. Másrészt szeretnénk reflektálni azokra a meghatározó társadalmi folyamatokra, amelyek az elmúlt évtizedekben a párválasztás, a családtervezés és a gyermekvállalás területén észlelhetők. A közölt tanulmányok arra a 2018-ban induló empirikus kutatási projektre alapoznak, amely a külhoni magyar nagyrégiókban (Erdély, Felvidék, Vajdaság, Kárpátalja) a 18–49 éves népesség párválasztási preferenciáinak és családi gyakorlatainak különböző aspektusaira koncentrált.

A kutatási eredmények gyorsjelentés jellegű bemutatása¹ mellett e két lapszámban az átfogóbb elemzéseknek kívántunk teret adni. A rovat szerkesztésekor szempont volt az is, hogy visszacsatoljuk az utóbbi évek hasonló tematikájú kutatási eredményeit, és összehasonlító perspektívában láttassuk az egyes régiók sajátosságait.

Branislav Šprocha tanulmányának bevezető fejezetei áttekintést nyújtanak a Szlovákiában élő népesség etnikum szerinti és területi alakulásáról, továbbá az etnicitás mérésének

1 A kutatás eredményeit bemutató kiadvány: Vita Emese (szerk.): *Család születik. Szemlvények egy Kárpát-medencei kutatásból*. Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: Budapest, 2019. A kiadvány elérhető a Nemzetpolitikai Kutatóintézet honlapján: www.npki.hu.

lehetőségeiről. Elemzésének középpontjában az a kérdés áll, hogy a nemzetiség és egyéb társadalomszerkezeti tényezők – mint a kor, a végzettség, a gazdasági aktivitás, a lakhely és egyéb területi adottságok – milyen mértékben befolyásolják a reprodukciós magatartást, valamint a vegyes házasságok megkötésének esélyét.

Papházi és szerzőtársainak írása a Nemzetpolitikai Kutatóintézet és a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és Családokért közös kérdőíves kutatásának főbb eredményeit mutatja be. A szerzők foglalkoznak a párkapcsolatalakítás és a házasságkötés időzítésével, részletesebben pedig a megvalósult gyermekvállalás, a gyermekvállalással kapcsolatos tervek és várankozások, illetve általában a családalapítási attitűdök témakörét boncolgatják.

A magyarországi népesség demográfiai helyzetéről Veres Valér recenziója ad tájékoztatást a KHS Népeségtudományi Kutatóintézet által kiadott *Demográfiai Portré 2018* alapján. A recenzens tömören vázolja az egyes fejeztek főbb megállapításait, többek között a párkapcsolatok, a házasságkötések, a válások és a családszerkezet formálódásának vonatkozásában.

Vita Emese
kutatásvezető